

Cele, motywy i formy przyjazdów turystów zagranicznych do Polski w trzech kwartałach 2004 roku

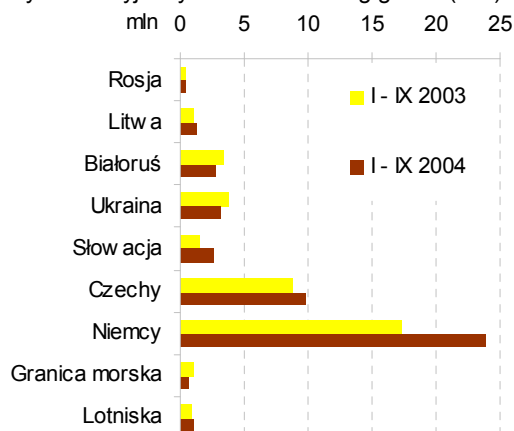
Niniejszy komunikat omawia sytuację w ruchu przyjazdowym do Polski w ciągu trzech kwartałów 2004 roku. Statystyka ruchu na przejściach granicznych pochodzi od GUS, zaś dane o liczbie turystów – z oszacowań Instytutu Turystyki. Wykorzystano wyniki sześciu tur badań, przeprowadzonych przez ankieterów Instytutu Turystyki w lutym, marcu, maju, czerwcu, sierpniu i wrześniu 2004 roku. Łącznie uzyskano odpowiedzi od 12,8 tysięcy turystów zagranicznych.

I. Przyjazdy cudzoziemców

Od stycznia do września 2004 roku zanotowano 45,7 milionów przyjazdów cudzoziemców – o 19,4% więcej niż w odpowiednim okresie 2003 roku. Wzrost w trzecim kwartale był nieco mniejszy (o 17%).

Na granicach z Białorusią, Ukrainą i Federacją Rosyjską trwa – ale słabnąca – tendencja spadkowa (liczba przyjazdów spadła odpowiednio o 16,1%, 16,3% i 1,6%). Utrzymuje się bardzo znaczny wzrost ruchu na granicach ze Słowacją i Niemcami. Liczba cudzoziemców w portach lotniczych wzrosła o 26%.

Rys. 1. Przyjazdy do Polski według granic (mln)

Źródło: GUS.

Tab. 1. Przyjazdy cudzoziemców do Polski według krajów w ciągu trzech kwartałów 2004 r. (w tys.)

	Przyjazdy		Zmiany	
	I - IX 2004	Trzeci kw.	I - IX	
Ogółem	45710,0	17,0%	19,4%	
Niemcy	24914,8	33,1%	35,8%	
UE 15 (bez Niemiec)	1425,5	10,0%	8,1%	
Austria	215,2	6,3%	7,9%	
Holandia	214,7	33,2%	20,1%	
Wielka Brytania	183,5	8,5%	10,5%	
Włochy	172,8	-1,9%	3,1%	
Szwecja	167,3	10,8%	7,0%	

	Przyjazdy		Zmiany	
	Trzeci kw.	I - IX		
Francja	151,7	3,0%	4,5%	
Dania	92,8	-9,6%	-20,2%	
Belgia	59,0	17,9%	13,6%	
Finlandia	58,3	30,9%	31,1%	
Hiszpania	45,6	19,1%	15,7%	
Portugalia	21,8	43,7%	47,6%	
Irlandia	20,5	15,6%	24,6%	
Grecja	18,8	-4,4%	-7,4%	
Luksemburg	3,5	84,7%	72,1%	
Nowe kraje UE	11498,7	16,3%	20,1%	
Czechy	6897,7	10,9%	12,5%	
Słowacja	2906,5	50,0%	67,3%	
Litwa	1049,0	-1,6%	-2,0%	
Łotwa	323,3	-15,0%	-3,6%	
Węgry	165,8	24,2%	30,4%	
Estonia	137,9	-14,4%	-12,4%	
Słowenia	16,0	10,5%	12,1%	
Cypr	1,4	-52,2%	-23,6%	
Malta	1,1	57,3%	42,6%	
Rosja, Białoruś, Ukraina	7065,8	-19,5%	-15,4%	
Ukraina	3357,6	-20,2%	-16,4%	
Białoruś	2634,7	-21,4%	-14,9%	
Rosja	1073,6	-12,6%	-13,4%	
Główne kraje zamorskie	328,5	22,2%	21,5%	
USA	228,4	14,1%	12,6%	
Kanada	31,5	95,9%	81,9%	
Republika Korei	25,8	21,2%	42,5%	
Japonia	25,7	8,3%	20,6%	
Australia	17,0	68,7%	57,9%	
Norwegia	61,8	6,6%	11,0%	
Rumunia	50,8	1,9%	9,4%	
Izrael	44,2	4,0%	14,6%	
Bułgaria	39,4	-4,9%	-4,0%	
Kazachstan	36,9	-7,6%	-0,4%	
Szwajcaria	36,6	27,1%	26,1%	
Mołdowa	34,7	7,8%	0,1%	
Chorwacja	21,9	-11,5%	-6,2%	
Turcja	20,4	23,2%	21,2%	
Pozostałe	129,8	20,6%	20,8%	

Źródło: GUS.

W okresie obowiązywania wiz na wschodzie liczba przyjazdów zanotowana na granicach z Rosją, Białorusią i Ukrainą spadła łącznie o 21%.

Analizując zmiany ruchu przyjazdowego według kraju pochodzenia stwierdzamy, że porównaniu z trzema kwartałami 2003 roku:

- ⇓ zmalał ruch z Danii¹ (o 20%), Ukrainy (-16%), Białorusi (-15%), Rosji (-13%), Estonii (-12%) i Grecji (-7%);
- ⇑ bardzo poważnie (o ponad 20%) wzrosła liczba przyjazdów z: Kanady, Luksemburga, Słowacji, Australii, Portugalii, Malty, Korei Płd., Niemiec, Finlandii, Węgier, Szwajcarii, Irlandii, Turcji, Japonii i Holandii,
- ⇑ w mniejszym zaś stopniu (o 10%-20%) – z Hiszpanii, Izraela, Belgii, USA, Czech, Słowenii, Norwegii i Wielkiej Brytanii,
- ⇑ Godny uwagi jest znaczny wzrost ruchu z Niemiec i z nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej. Pamiętajmy jednak, że w tej grupie krajów dominują jednodniowe wizyty w rejonach przygranicznych.

Wzrost liczby przyjazdów z pozostałych krajów Unii Europejskiej był mniejszy (łącznie o 8,1%, a w trzecim kwartale o 10%); w przypadku tych krajów mamy do czynienia na ogół z przyjazdami turystycznymi, czyli trwającymi dłużej niż jeden dzień.

II. Przyjazdy turystów zagranicznych

Straż Graniczna rejestruje wszystkich odwiedzających, ale liczba przyjazdów turystów nie jest dokładnie mierzona.

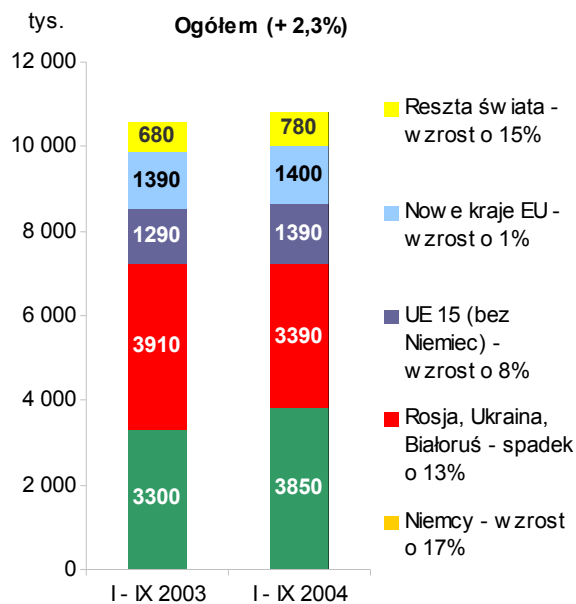
Według oszacowań Instytutu Turystyki w ciągu trzech kwartałów 2004 roku było około 10,8 mln przyjazdów turystów, o 2,3% więcej niż w ciągu tych samych miesięcy 2003 roku. Dynamika zmian jest zróżnicowana: więcej przyjazdów z krajów „piętnastki” UE i krajów pozaeuropejskich, mniej zaś z Rosji, Białorusi i Ukrainy.

Przypominamy, że oszacowania Instytutu Turystyki dotyczą wszystkich przyjazdów turystów, bez względu na to, gdzie nocowali i w jakim celu przybyli. Liczba tych turystów zagranicznych, którzy korzystali z

noclegów w rejestrowanych przez GUS obiektach zakwaterowania zbiorowego, jest niższa.

Dostępne dane GUS (za pierwszym półroczem) wskazują, że w liczba korzystających z bazy noclegowej wzrosła bardziej niż ogólna liczba turystów. Wynika to ze zmian struktury ruchu według krajów i według celów pobytu (przyjazdy biznesowe).

Rys. 2. Przyjazdy turystów w ciągu trzech kwartałów 2003 i 2004 roku (tys.)

Źródło: oszacowania Instytutu Turystyki.

III. Charakterystyka przyjazdów turystów zagranicznych w 2004 roku

Wprowadzenie w 2004 roku do ankiety nowych kategorii (cel zdrowotny i przyjazd szkoleniowy), a także to, że część respondentów nie sprecyzowała celów przyjazdu (zapewne mając trudności z wyborem głównego celu pobytu) sprawiły, że główne segmenty: typowa turystyka, biznes, odwiedziny u krewnych lub znajomych, nieco straciły na znaczeniu.

Spadek odsetka wizyt w celach turystycznych (do 22% wśród ogółu turystów) wiąże się także z rzadszym deklarowaniem tego celu przyjazdu przez turystów z Rosji, Białorusi i Ukrainy. Podobnie jak mieszkańcy Litwy, Łotwy i Estonii, częściej niż w 2003 roku podawali oni jako cele przyjazdu tranzyt i zakupy.

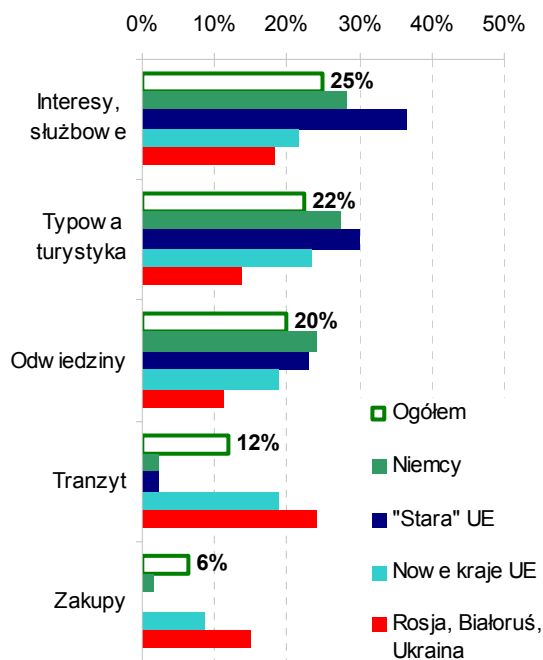
Udział odwiedzin u krewnych lub znajomych spadł w porównaniu z odpowiednim okresem 2003 roku, ale nie zmieniło się to, że najwięcej wizyt rodzinnych było wśród turystów ze Stanów Zjednoczonych i „15” UE.

¹ Ubiegły rok był wyjątkowy z powodu bardzo dogodnego połączenia promowego. W porównaniu z 2002 rokiem liczba przyjazdów z Danii się nie zmieniła.

W 2004 roku dominacja przyjazdów służbowych i w interesach widoczna jest zwłaszcza w grupie krajów „starej” Unii Europejskiej (37%).

Inne cele pobytu – jak podjęcie dorywczej pracy (3%), cel zdrowotny (2,2%), odwiedziny w miejscu pochodzenia, cele religijne, prywatny przyjazd szkoleniowy (po 1%) – występują stosunkowo rzadko.

Rys. 3. Przyjazdy turystów do Polski według podstawowych celów pobytu (%)

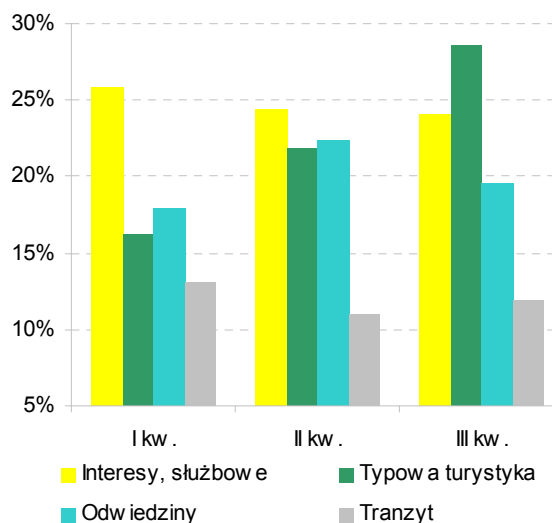

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2004 r.

Blisko 30% przyjazdów biznesowych ma na celu prowadzenie interesów w imieniu firmy, a 22% – prowadzenie samodzielnych interesów (spadek w porównaniu z 2003 r.). Uczestnictwo w targach i wystawach deklaruje co dziesiąty turysta biznesowy, a przyjazd na kongres lub konferencję – 16%. Ten ostatni cel przyjazdów był – podobnie jak w 2003 roku – szczególnie częsty wśród Niemców i mieszkańców nieościennych krajów Unii Europejskiej. Istotną część przyjazdów służbowych przypada na podróże kierowców i innych osób związanych z usługami transportowymi. Są to głównie Litwini, Łotysze i Estońcy.

Największy (29%) odsetek wizyt typowo turystycznych zanotowano w trzecim kwartale; w pierwszym było ich 16%, zaś w drugim – 22%. Przeciwnie wizyty służbowe i przyjazdy na zakupy: ich udział malał z kwartału na kwartał. Największy odsetek wizyt u rodziny lub znajomych był w drugim kwartale.

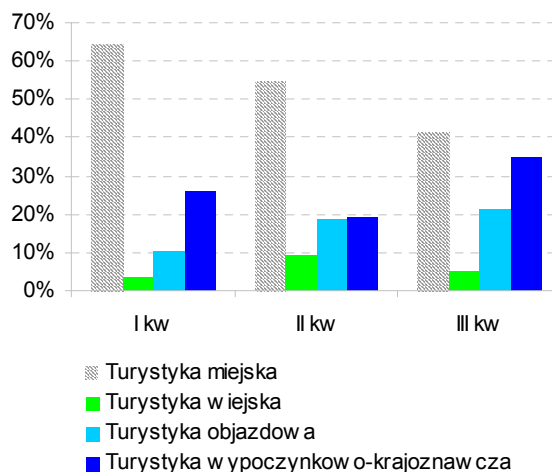
Rys. 4. Cele pobytu – charakterystyka według kwartałów

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2004 r.

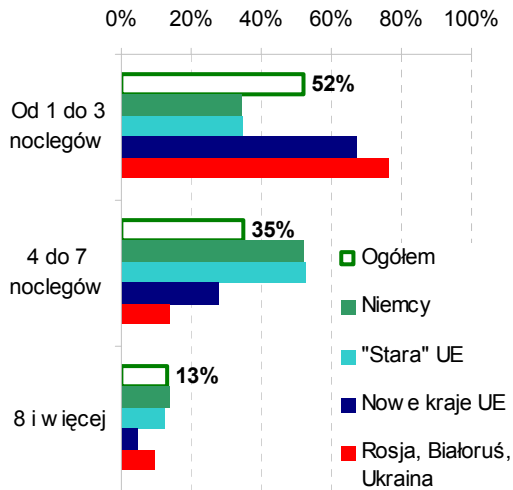
Osoby, które przyjechały w celach turystyczno-wypoczynkowych różnią się pod względem charakterystyki pobytu. Tak jak w przypadku innych celów pobytu, dominuje turystyka miejska. Warto jednak odnotować zróżnicowanie zależnie od pory roku. W pierwszym kwartale 64% przyjazdów typowo turystycznych koncentrowało się w miastach, w drugim – odsetek ten spadł do 55%, a w lecie – do 41%. Z przyczyn klimatycznych pobytu w rejonach górskich, pojeziernych i nad morzem (określone na wykresie 5 jako *turystyka wypoczynkowo-krajoznawcza*) występują najczęściej w lecie, najrzadziej zaś w drugim kwartale. Turystyka objazdowa również jest stosunkowo najpopularniejsza w lecie, najmniej zaś w pierwszym kwartale.

Rys. 5. Pobytu typowo turystyczne – charakterystyka według kwartałów

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2004 r.

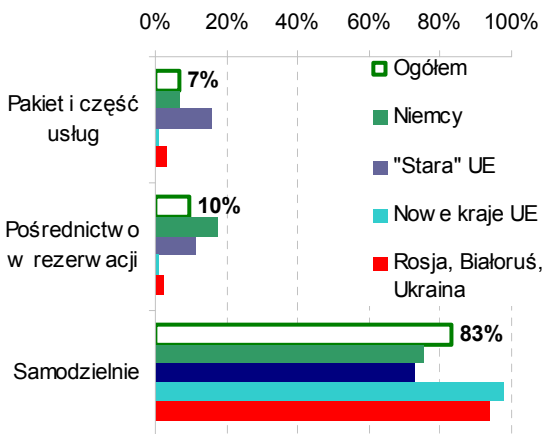
Rys. 6. Długość pobytu w Polsce (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2004 r.

W trzech kwartałach 2004 roku turyści przebywali w Polsce dłużej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku: średnio 4,8 noclegu. Długość pobytu Niemców (4,9) i turystów z nieościennych krajów Unii (4,8) nie odbiega od średniej. Jak zwykle najkrócej przebywali w Polsce sąsiedzi ze wschodu, a najdłużej – turyści z krajów pozaeuropejskich (12,6). Średnia długość pobytu w trzecim kwartale była największa i wyniosła 5,3 noclegu.

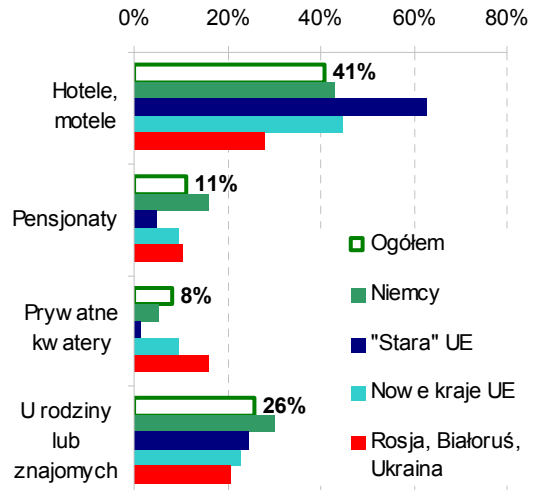
Rys. 7. Organizacja przyjazdów (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2004 r.

Poza sezonem przeważają przyjazdy zorganizowane w pełni samodzielnie. Dotyczy to zwłaszcza turystów z krajów sąsiednich. W ciągu pierwszych sześciu miesięcy 2004 roku 85% turystów nie korzystało z usług biur podróży, a w lecie odsetek ten spadł do 78%. W szczycie sezonu usługi biur podróży wykupił co dziesiąty turysta, a 12% korzystało z pośrednictwa w rezerwacji.

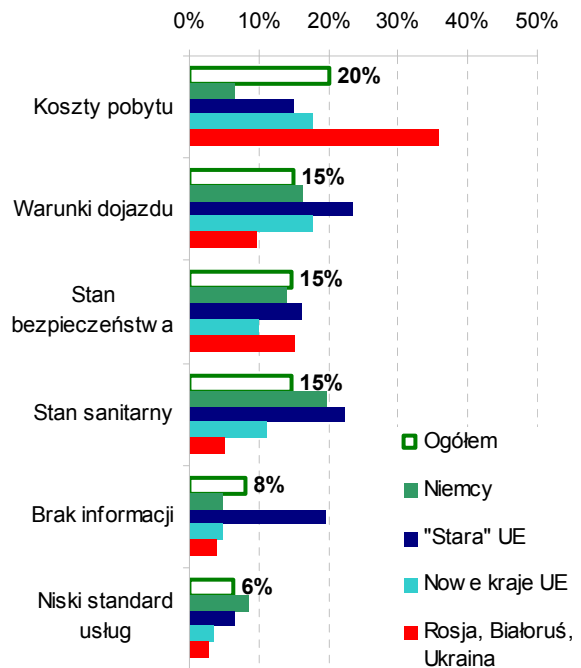
Rys. 8. Główne miejsca noclegów (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2004 r.

Z bazy typu hotelowego korzystało ogółem 41% turystów (mniej niż w 2003 r.). W grupie gości z nieościennych krajów UE odsetek ten wyniósł 63% (więcej niż w 2003 r.). Niemcy stosunkowo często korzystali z noclegów u rodziny lub znajomych (30%), ale wyprzedzają ich pod tym względem turyści z krajów zamorskich (54%). Wśród tych ostatnich można wyróżnić dwie odrębne grupy: biznesmenów (nocujących w hotelach) i Polonię amerykańską (goszczącą u rodziny).

Rys. 9. Co krytykowano

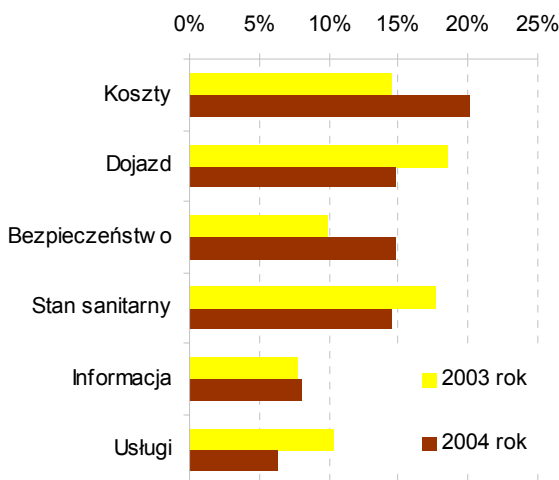

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2004 r.

W 2003 roku najwięcej uwag krytycznych dotyczyło kosztów pobytu. Podobnie jest i w bieżącym roku – z tendencją rosnącą z kwartału na kwartał, wraz z umacnianiem się złotówki. Tak jak poprzednio, najrzadziej krytykowali koszty pobytu Niemcy (co się wiąże z dużym udziałem noclegów u rodziny lub znajomych). Najbardziej zaś wzrost cen odczuwali turyści z Rosji, Białorusi i Ukrainy.

Następne na liście uwag krytycznych związanych z podróżą i pobytem w Polsce są: stan bezpieczeństwa, warunki dojazdu i stan sanitarny (po 15% wskazań). Ocena bezpieczeństwa publicznego wypadła gorzej niż w porównywanym okresie 2003 roku. Co charakterystyczne, analizowane grupy krajów nie różnią się istotnie pod tym względem. Oceniając warunki dojazdu, najbardziej krytyczni w 2003 roku byli Niemcy, zaś obecnie – turyści z pozostałych krajów „starej” Unii Europejskiej (23%).

Rys. 10. Co krytykowano w latach 2003 i 2004

Źródło: badania Instytutu Turystyki w latach 2003 i 2004.

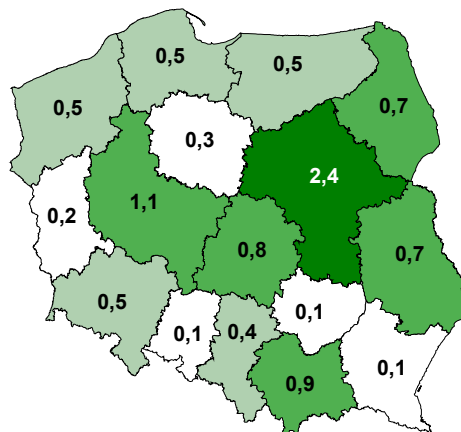
W sumie można stwierdzić dość wyraźną poprawę ocen warunków dojazdu i nieznaczną, ale wartą odnotowania – czystości i stanu sanitarnego. Zwraca uwagę duże zróżnicowanie ocen: turyści z krajów „starej” UE i z krajów pozaeuropejskich oceniają stan sanitarny najgorzej (ponad 20%).

Ocena standardu usług (tu również kilkuprocentowa poprawa) i informacji turystycznej jest w zasadzie pozytywna, z jednym wyjątkiem: na niedostatki informacji najbardziej narzekają turyści z krajów pozaeuropejskich, co powtarza się regularnie od kilku lat.

W 2004 roku do najczęściej odwiedzanych województw należały: mazowieckie (ok. 2,4 mln wizyt w ciągu trzech kwartałów), wielkopolskie (ok. 1,1 mln), małopolskie (0,9 mln), łódzkie (0,8 mln). Województwa

lubelskie i podlaskie miały po 0,7 mln. gości, a dolnośląskie, śląskie, zachodniopomorskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie – po ok. 0,5 mln.

Rys. 11. Rozmieszczenie turystów zagranicznych w poszczególnych województwach w 2004 roku

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2004 r.

IV. Zasadnicze tendencje zaobserwowane w 2004 roku

- 10,8 mln przyjazdów turystów w ciągu trzech kwartałów 2004 roku oznacza nieznaczny wzrost w porównaniu z 2003 rokiem.
- Wzrostowi liczby przyjazdów z krajów „piętnastki” UE i krajów pozaeuropejskich towarzyszy spadek liczby przyjazdów z Rosji, Białorusi i Ukrainy.
- Dominowały, zwłaszcza w pierwszym kwartale przyjazdy w celach w służbowych i w interesach.
- Zmalał odsetek wizyt w celach rodzinno-towarzyskich i przyjazdów typowo turystycznych.
- Nie uległ zmianie znaczny udział przyjazdów organizowanych w pełni samodzielnie (bez udziału biur podróży).
- Wzrosła średnia długość pobytu.
- Stan bezpieczeństwa i koszty pobytu oceniono gorzej niż w 2003 roku, ale opinie o jakości usług turystycznych, warunkach dojazdu i warunkach sanitarnych uległy poprawie.
- Wzrosła średnia liczba wizyt w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie (do 3,4 wizyty).

Witold Bartoszewicz,
Warszawa, listopad 2004 r.